

P+

SPECIAL

Jaargang 17

Week 43 | 2018

IJS

FMO helpt
kustvissers

redt tropische visvangst

IJS redt visvangst

Visser in de Filipijnen of Indonesië word je omdat je vader het al is. En omdat er geen alternatief is. Niet omdat het zo'n lucratief beroep is. Hoe hard je ook werkt, veel beter wordt het niet. Mogelijkheden om je business uit te breiden zijn er nauwelijks. De overheid schiet tekort in het bieden van faciliteiten zoals voorlichting of beroepsopleiding, en richt zich vooral op de grote reders en hun fabrieksschepen. Banken geven je geen krediet, of alleen tegen een absurd hoge rente. En verder dan de lokale afzetmarkt komt jouw vis niet.

De eilandenrijken Indonesië en de Filipijnen tellen zo'n 4,3 miljoen kleinschalige vissers die zijn aangewezen op de kustgebieden. Dat levert nog best veel op: gezamenlijk zijn ze goed voor de helft van alle gevangen vis. En voor 90 procent van alle banen in de visserij. Maar tot wel de helft van hun visvangst gaat verloren, door gebrek aan conserveringsmogelijkheden, tot veel tussenpersonen en slecht georganiseerde logistiek. De vangstmethoden zijn bovendien verre van duurzaam. Vissen door staven dynamiet in het water te gooien is weliswaar verboden maar komt veelvuldig voor, met funeste gevolgen voor onder

meer het koraal. Ook het vissen is populair: ongewenste bijvangst zoals schildpadden en dolfijnen wordt dood teruggegooid in zee.

Natuurbeschermingsorganisatie Rare (gebaseerd in de VS) werkt al tientallen jaren met lokale gemeenschappen in inmiddels ruim vijftig landen. De organisatie richt zich vooral op gedragsverandering, om zo de doelen van

“Er zijn nauwelijks investeerders die zich richten op de kleinschalige visserij, in combinatie met natuurbehoud”

ontwikkeling en natuurbehoud dichterbij te brengen. Om lokale vissers en hun families te helpen werd het wereldwijde Fish Forever programma opgezet. Met lokale overheden in de Filipijnen ontwikkelde Rare plannen voor het instellen van zones tot 12 zeemijl uit de kust. In delen van dat gebied mogen alleen vissers uit de plaatselijke gemeenschappen vissen. In andere delen is de visvangst helemaal verboden. Daar krijgt de visstand de gelegenheid zich te herstellen. Dat werkt goed: in een paar jaar tijd verdubbelt de hoeveelheid vis in

Dat was er nog niet: een investeringsfonds dat zich exclusief richt op de miljoenen kleinschalige vissers in ontwikkelingslanden. IJs hebben ze heel hard nodig, om de vis vers aan land te brengen. Het Meloy Fund focust op honderdduizend van hen in Indonesië en de Filipijnen. Bevordering van de visserij en natuurbeheer gaan hand in hand. Ontwikkelingsbank FMO gelooft er in. “We gaan hard werken om de kleinschalige visserij een *boost* te geven.”

zo'n beschermde zone. Probleem is natuurlijk wel dat de vissers in hun inkomen worden aangetast doordat ze daar hun netten niet meer mogen uitgooien. Dat zette Rare aan tot het creëren van het Meloy Fund, een impact investment fonds dat duurzame, kleinschalige visserij in de Filipijnen en Indonesië wil bevorderen door financieringsmogelijkheden te bieden aan lokale ondernemingen.

“Toen we van dit fonds hoorden waren we meteen geïnteresseerd”, zegt Maurice Scheepens, investment officer op de terreinen van landbouw, voedsel en water bij FMO. De Nederlandse ontwikkelingsbank maakte onlangs bekend vijf miljoen dollar te investeren in het Meloy Fonds, waarmee het nu over een vermogen van 22 miljoen beschikt. Andere investeerders zijn de Global Environment Facility (GEF), het US Agency for International Development (USAID) en particuliere fondsen zoals de Jeremy and Hannelore Grantham Environmental Trust en de Walton Family Foundation. Het Meloy Fund is het eerste impact investment fonds dat zich exclusief richt op de kleinschalige visserij. “Miljoenen mensen verdienen er hun brood mee, maar krijgen nauwelijks steun. Financiering is lastig,

Tot de helft van de visvangst in tropische landen als Indonesië gaat verloren door gebrek aan conserveringsmogelijkheden.

omdat de keten nauwelijks georganiseerd is.” Het nieuwe fonds gaat leningen verstrekken aan bedrijven die zich richten op de lokale visserij. Ook kan het fonds investeren door aandelen te kopen. Scheepens: “Denk aan visverwerkende bedrijven. Maar ook aan faciliteiten om de vissers te voorzien van ijsblokken. Door het gebrek aan koeling is vaak een flink deel van de vis al bedorven voordat ze aan land komt. Koelboxen met ijsblokken mee aan boord is bepaald geen hightech, maar maken een groot verschil.”

Ook specialisatie kan helpen. Door bijvoorbeeld exclusief te vissen op tonijn, vermijd je ongewenste bijvangst. Rare organiseert daarvoor trainingen voor de vissers. Ook is er aandacht voor alternatieve inkomstenbronnen, zoals het kweken van vis. Of het ontwikkelen van ecotoerisme.

“De holistische aanpak spreekt ons erg aan”, zegt Scheepens. “Gebruikelijk is alleen in ondernemingen te investeren. Maar juist door die gemeenschappen erbij te betrekken waarborg je dat het hen ook echt beter gaat. Verbeterde levensomstandigheden gecombineerd met natuurbehoud, daar gaat het om.”

Steun voor de lokale visserij gaat gepaard met trainingen in de lokale gemeenschappen in meer duurzame vangstmethodes. Goed voor de natuur, maar ook voor de visserij. Met hun mangrovebossen en koraalriffen fungeren de kustgebieden immers als kraamkamers voor de vis. Maar het biedt ook commerciële mogelijkheden: met het label ‘Duurzaam gevangen’ ontstaan mogelijkheden op de internationale markt.

Scheepens: “In de duurzame visserij worden goede prijzen betaald. Maar dat gaat helemaal voorbij aan die kleinschalige vissers in tropische gebieden. Terwijl er in de westerse wereld voldoende partijen zijn die duurzaam gevangen vis willen importeren. En daar een premie voor betalen. Maar dan moeten ze wel weten bij wie ze moeten aankloppen. Met het Meloy Fund willen we ook bedrijven ondersteunen die gaan samenwerken met internationale importeurs van duurzame vis. Het is meer dan alleen maar investeren, en dan weer vertrekken. Het gaat om investeren, kennis helpen opbouwen, linken aan markten. De hele keten wordt erbij betrokken. We gaan met z'n allen hard werken om de kleinschalige visserij een boost te geven.”

Voor FMO, dat de investering in het Meloy Fund financiert uit het Massif fonds dat het beheert voor het ministerie van Buitenlandse Zaken, is het vooral een testcase. Scheepens: “We doen mee om ervaring op te doen. Er zijn immers nauwelijks investeerders die zich richten op de kleinschalige visserij, in combinatie met natuurbehoud. De uitdaging is vooral om de juiste bedrijven te vinden die dit echt vooruit kunnen helpen. En die voldoen aan onze voorwaarden: financieel, maar ook op het gebied van milieu en sociaal. Als dat lukt ligt opschaling van dit fonds voor de hand. Maar we moeten eerst bewijzen dat deze aanpak in de praktijk ook echt werkt.” ■

- Webtips**
- + Meloy Fund (waar FMO in participeert)
 - + Natuurbeschermingsorganisatie Rare
 - + Massif Fonds van FMO
-
- + TEKST HANS VAN DE VEEN
 - + FOTOGRAFIE MELOY/FMO EN DEPOSITPHOTOS
 - + ART DIRECTION BUREAU BOUDEWIJN BOER EN STUDIO 10
 - + UITGEVERIJ ATTICUS BV
 - + WWW.P-PLUS.NL

Minister Kaag wil in fondsen voor beter onderwijs investeren

Er is veel sympathie voor de Sustainable Development Goals (SDG's), maar weinig geld. Innovatieve vormen van financiering zijn volgens minister Sigrid Kaag van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking hard nodig om de wereldwijd afgesproken doelen in 2030 te realiseren. Zij roept private investeerders op in actie te komen.

Steeds meer bedrijven omarmen de SDG's, en kiezen er enkele uit om zich op te focussen. SDG 4 zit daar vrijwel nooit bij. Financiering van 'Kwaliteitsonderwijs voor Iedereen' moet komen uit traditionele ontwikkelingshulp (of charitatieve fondsen). En die geldstroom krimpt. In de afgelopen tien jaar daalde de steun voor onderwijs, als onderdeel van het totaal aan wereldwijde hulp, van 13 naar 10 procent. Volgens de Verenigde Naties is minstens 100 miljard dollar extra geld nodig om SDG 4 te realiseren.

Ook Nederland bouwde onder de vorige kabinetten de onderwijshulp aan arme landen af. Minister Kaag (1961) keert die trend. Eind september kondigde ze in New York een investering aan van 100 miljoen euro in beter onderwijs, met speciale aandacht voor vluchtelingen. Het leverde haar een haatcampagne op via GeenStijl. Kaag daarover: "Er waren nogal wat mensen op Twitter die vonden dat ik geld weggooi aan educatie in plaatsen ver weg van ons. Maar het gaat om nog geen half procent van ons nationaal onderwijsbudget. Als je daarmee verandering kunt brengen in het leven van mensen, dan moet je dat doen. Onderwijs is geen luxe maar een recht."

De minister, die sprak tijdens het recente congres *Future of Finance* van ontwikkelingsbank

Minister Kaag: "Als je met nog geen half procent van ons nationaal onderwijsbudget verandering kunt brengen in het leven van mensen, dan moet je dat doen."

FMO, ziet de SDG's als een agenda voor innovatie: de ambitieuze doelen vragen om nieuwe toepassingen van technologie zoals big data en blockchain, en innovatieve vormen van financiering. Private ondernemers investeren pas in de armste landen of in instabiele regio's als het risico acceptabel is in verhouding tot het voorziene rendement. Dat vraagt om publiek-private samenwerking. Door voor slechts twee miljoen euro garant te staan, slaagde Buitenlandse Zaken er de afgelopen jaren in voor 60 miljoen euro aanvullende financiering aan te trekken voor artsen en gezondheidsklinieken in Afrika.

Aan iets soortgelijks denkt de VN nu ook bij onderwijs. Bijvoorbeeld in de vorm van impact bonds, waarmee private partijen investeren in ontwikkelingsprogramma's. Hierbij geldt: hoe groter de impact, hoe hoger het rendement. In eigen land wordt hier al mee geëxperimenteerd, zoals in Rotterdam waar private

partijen werken aan de opleiding van werkzoekenden en zo het aantal uitkeringen helpen terugdringen.

De voormalige Britse premier Gordon Brown onderzoekt voor de VN de mogelijkheden van impact investeringen in onderwijs en gezondheidszorg. Hij mikt daarbij op zowel garantstellingen via een nieuw op te zetten internationaal educatiefonds, als op het creëren van impact bond fondsen voor Afrika / Midden-Oosten en India. Deze laatste twee fondsen zouden een startkapitaal van 1 miljard dollar moeten hebben, om daarmee private investeerders en bijvoorbeeld pensioenfondsen over de streep te trekken.

In minister Kaag vindt hij een supporter. "We werken al samen met Brown", zei ze op het FMO-congres, "en als de plannen verder zijn uitgewerkt zijn we bereid een leidende rol op ons te nemen." ■